

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

CABINET MARSZAŁKA SENATU

wpłynęło dn. 24.08.12.

nr. 3976 podpis. Borusewicz

p. R. Rofel

SEKRETARIAT
Biura Prac Senat

Wpłynęło dn. 28.08.12.

nr. 7297 podpis.

DWM-I-SM-0401-03/12

Warszawa, 24 sierpnia 2012 r.

Pan Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP

odpowiadając na oświadczenie pana Stanisława Karczewskiego, senatora Rzeczypospolitej Polskiej, z dnia 7 sierpnia 2012 r. (sygnatura: BPS/043-17-657/12) dotyczące działań Ministerstwa Edukacji Narodowej w sprawie zwiększania możliwości nauczania języka ojczystego dzieci polskich przebywających za granicą uprzejmie informuję, co następuje:

Zgodnie z dyrektywą Rady UE z 25 lipca 1977 r. w sprawie kształcenia dzieci pracowników migrujących (Rada Wspólnot Europejskich, 1977) państwa członkowskie UE zobowiązane są zapewnić dzieciom pracowników migrujących dostęp do bezpłatnej edukacji, a zwłaszcza nauczania języka urzędowego (lub jednego z języków urzędowych) państwa przyjmującego (art. 2), a także podjąć odpowiednie działania na rzecz wspierania nauczania języka ojczystego oraz propagowania dostępu do wiedzy o kulturze kraju pochodzenia.

Zagadnienie to porusza również dodatkowy zapis w art. 19 (1996) Europejskiej Karty Społecznej (1961), zgodnie z którym sygnatariusze Karty zobowiązali się:

11. *popierać i ułatwiać nauczanie pracowników migrujących i członków ich rodzin języka państwa przyjmującego lub, jeżeli jest kilka takich języków, jednego z nich;*

12. *popierać i ułatwiać, w możliwym zakresie, nauczanie dzieci pracownika migrującego języka ojczystego tego pracownika.*

W świetle powyższego, priorytetem dla państwa przyjmującego powinno być kształcenie w zakresie języka urzędowego danego państwa, a nauczanie języka ojczystego powinno odbywać się „w możliwym zakresie”.

Również Zalecenie Rady Europy nr 1740 (Rada Europy, 2006c) dotyczące pozycji języka ojczystego w edukacji szkolnej stwierdza, że:

4. *Uznaje się za pożądane zachęcanie, w największym możliwym zakresie, młodych Europejczyków do uczenia się swoich języków ojczystych, jeśli nie mają one statusu języków urzędowych w kraju zamieszkania.*

5. *Jednocześnie każdy młody Europejczyk ma obowiązek uczenia się języka urzędowego kraju, którego jest obywatelem.*

Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach kontaktów z partnerami zagranicznymi podejmuje tematykę realizacji zapisów dyrektywy Rady UE z 25 lipca 1977 r. w sprawie kształcenia dzieci pracowników migrujących. Kwestia ta była poruszana m.in. podczas rozmów z przedstawicielami władz oświatowych Danii, Irlandii, Wielkiej Brytanii i Włoch. Należy jednakże zauważyć, że zapisy ww. dyrektywy pozwalają państwu członkowskim UE na podejmowanie działań „zgodnie ich sytuacją krajową oraz systemem prawnym”. Powoduje to, że zapisy nie zawsze są realizowane.

Zapisy o wspieraniu działań na rzecz popularyzacji języka polskiego w Hiszpanii znalazły się w Deklaracji w sprawie współpracy na rzecz rozwoju nauczania języka polskiego w Hiszpanii i języka hiszpańskiego w Rzeczypospolitej Polskiej podpisanej przez Ministra Edukacji Narodowej RP oraz Sekretarza Stanu ds. Edukacji i Kształcenia Zawodowego Ministerstwa Edukacji Hiszpanii 11 października 2011 r. Ponadto, deklaracja zawiera zapis o poparciach przez Strony dla tworzenia i rozwoju oddziałów dwujęzycznych z językiem polskim w szkołach hiszpańskiego systemu oświaty. Zapisy o wspieraniu przez strony nauczania języka polskiego w danym systemie edukacji zawierają protokoły z posiedzenia Polsko-Walońskiej Komisji Mieszanej na lata 2011-2013 oraz Polsko-Hiszpańskiej Komisji Mieszanej na lata 2011-2014. Ww. zapisy zawierają również projekty protokołów z posiedzeń dwóch kolejnych Komisji Mieszanych (Polsko-Brytyjskiej i Polsko-Włoskiej), nad którymi obecnie trwają prace. MSZ jest koordynatorem prac nad protokołami. W przypadku prac nad protokołem z posiedzenia Polsko-Walońskiej Komisji Mieszanej koordynatorem jest MSW.

W dniu 8 lutego 2011 r. odbyło się konstytuujące posiedzenie Grupy roboczej ds. nauki języka ojczystego/mniejszości narodowej, przy tzw. Okrągłym stole, inicjatywy rządów Polski i Niemiec. Grupa stanowiła pierwszą w historii stosunków polsko-niemieckich wspólną platformę współpracy przedstawicieli struktur rządowych naszych krajów oraz organizacji Polonii i mniejszości niemieckiej w Polsce. Forum to pozwoliło na wymianę doświadczeń, skatalogowanie *status quo* oraz określenie zadań i wyzwań na przyszłość. Jednym z kluczowych osiągnięć Grupy było wypracowanie założeń do strategii nauczania języka polskiego jako ojczystego w niemieckim publicznym i poza-publicznym systemie oświaty, które to będą mogły być wykorzystane przez stronę niemiecką w procesie tworzenia strategii. W czerwcu br. strona niemiecka przy Komitecie ds. Edukacji Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej utworzyła Grupę Roboczą ds. strategii nauczania języka polskiego, która podjęła prace w tym zakresie. Komitet zapewnia monitoring postępu prac nad wypracowaniem strategii oraz – w okresie późniejszym – jej implementację w poszczególnych krajach związkowych.

Ministerstwo Edukacji Narodowej, zgodnie z zapisami ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr. 256, poz. 2572, z późn. zm.) podejmuje działania na rzecz Polonii i Polaków za granicą polegające na:

1. kierowaniu nauczycieli do pracy dydaktycznej za granicę,
2. organizowaniu kursów metodycznych dla nauczycieli polonijnych,
3. wyposażaniu szkół i ośrodków nauczania języka polskiego w podręczniki i pomoce dydaktyczne,
4. organizowaniu wypoczynku letniego dla dzieci pochodzenia polskiego.

Program rozwoju oświaty polskiej za granicą i oświaty polonijnej pozwolił na diagnozę sytuacji oświaty polskiej poza granicami kraju, zaś jego upublicznienie podjęcie niezbędnych działań oraz nawiązanie bliskiej współpracy z przedstawicielami organizacji i szkół polonijnych (powołanie Rady Oświaty Polonijnej jako organu doradczego Ministra Edukacji Narodowej). Działania te były początkiem wprowadzania zmian, które – zdaniem MEN – musiały zostać poprzedzone szeroką dyskusją zarówno ze środowiskiem szkół polonijnych, jak i szkół, których organem prowadzącym jest Minister Edukacji Narodowej. Celem jaki wyznaczył sobie resort nie było późniejsze opracowanie raportu, lecz próba podjęcia konkretnych działań.

W chwili obecnej trwają w Ministerstwie prace mające na celu określenie – we współpracy z polonijnym środowiskiem oświatowym oraz Ministerstwem Spraw Zagranicznych RP – popartego doświadczeniami lat ubiegłych, nowego modelu wsparcia oświaty polskiej poza granicami kraju.

Należy podkreślić, że intencją Ministerstwa Edukacji jest stworzenie takiego systemu wsparcia szkolnictwa polskiego poza krajem, który dostrzegając i doceniając wieloletni dorobek szkół, szczególnie uwarunkowania prowadzonej działalności, jak i odrębność i niezależność poszczególnych organizacji, pozwala na efektywne i optymalne wykorzystanie publicznych funduszy.

W tym celu opracowano założenia kompleksowego systemu wspierania oświaty polskiej za granicą zakładające takie kryteria jak:

1. sprawiedliwość – środki bardziej sprawiedliwie przekazywane do tych podmiotów, które docierają do jak największej liczby uczących się,
2. solidarność – należy dzielić się odpowiedzialnością i wysiłkiem finansowym (władze polskie, organizacje polonijne, rodzice),
3. subsydiarność – wsparcie przekazywane bezpośrednio szkołom i nauczycielom,
4. dostępność – jak największa dostępność uczniów do nauki języka polskiego, jak największa dostępność nauczycieli do form wsparcia ich pracy,
5. deregulacja – jak najmniej regulacji prawych, które mogłyby ograniczać swobodę działania szkolnictwa polskiego za granicą,
6. decentralizacja – szanujemy różnorodność, różne podmioty mogą wykonywać zadania związane z nauczaniem języka polskiego za granicą.

Założenia te stanowią podstawę do wytyczenia następujących kierunków działań Ministerstwa Edukacji Narodowej w stosunku do oświaty polskiej za granicą:

1. zwiększenie powszechności nauczania języka polskiego za granicą,
2. dążenie do wyrównania szans edukacyjnych uczniów polskich za granicą poprzez zapewnienie równego dostępu do oferowanych form wsparcia,
3. wspieranie edukacji uzupełniającej – uczeń uczęszczający do szkoły w lokalnym systemie oświaty uzupełnia wiedzę o Polsce i podtrzymuje znajomość języka polskiego,
4. podnoszenie jakości nauczania, w tym wsparcie nowych form edukacji poprzez tworzenie portali zawierające materiały edukacyjne oraz narzędzie dydaktyczne dla nauczycieli,
5. zwiększanie kompatybilności nauczania w kraju i za granicą celem ułatwienia migracji i powrotów edukacyjnych,
6. opracowanie programów informacyjno-promocyjne dla rodziców zachęcających do nauki języka polskiego ich dzieci.

z paszportem.

w/z MINISTRA
PODSEKRETAAR STANU

Mirosław Sielatycki

Mirosław Sielatycki